

Обличчя у кіптяві

Цей текст художника Ярослава Футимського є відгуком на [виставку «Кіптява» Даніїла Ревковського та Андрія Рачинського](#) в галереї Артсвіт у Дніпрі – відгуком з особливим акцентом на фільмі «**Охорона праці на Дніпропетровщині**». Виставка та фільм базуються на дослідженні соціальної та екологічної ситуації індустріального міста Кам'янське (до 2016 – Дніпродзержинськ). Кураторка виставки – Ксенія Малих.

*Я бачив, як сонце сідало,
Й в останніх його променях
Тіні, раніше сховані,
Світу себе показали
Вони розкидались долями,
І їм завжди було мало.
Знаєш, що б не сталось,
Ми маємо дізнатись, хто вони –
Це люди? звірі? хто це?
Я є? чи мене тут нема?*

[Вогонь Прометея](#) тліє, гасне. Дим тягнеться над містом, сажа осідає на вулицях і лицах.

Доволі складно розібратися, що в цій роботі показане без прикрас – робітничий клас чи його міфологія, цілий індустріальний регіон чи стан речей на будь-якому українському виробництві.

«Охорона праці на Дніпропетровщині» – це не випадкова підбірка «несвідомої документалістики»? Це конструювання історичного наративу чи його деконструкція?

Тут точно присутня гіпнотична краса руїн і захоплення наскрізною деструкцією та людським регресом. Уламки українсько-радянської індустрії видаються напрочуд життєздатними – особливо в поєднанні з досі масштабною експлуатацією ресурсів і робітників та абсолютно безкарною агресією до навколишнього середовища.

У життєвому просторі, що його досліджують автори, ми знаходимо техногенні колапси і соціальну безпорадність робітників, існування в індустріальному місті з катастрофічними наслідками проживання поруч із виробництвом, відголоски великої битви за життя у процвітаючому місті як за чергову утопію. Також тут присутня незрозуміла людська легкість і гумор – на тлі вибухів, викидів, бруду і проривів, а також робітничих протестів, які лишаються

непоміченими.

Доволі широка доступність аматорського документального відео в епоху соціальних мереж уможлиблює пошук у відкритих джерелах, систематизацію, підбір та накопичення матеріалу, подібного до використаного в роботі. Це вдається Рачинському і Ревковському, які надають цій хаотично розкиданій інформації чітку форму й використовують її для критичного висловлювання. Завдяки невідомим авторам ми потрапляємо в недоступні місця і відкриваємо техногенні ландшафти, маємо змогу зсередини роздивитись працю та її безпосередні умови.

Ми – ті, хто дивиться – є тут? Чи нас тут немає? Мережа індивідуальних і, можливо, одночасних відеопоглядів своєю багат шаровістю репрезентує реальність Дніпропетровського регіону, і навіть ширше – простір напівзруйнованої пострадянської індустріальності.

У тіні залишаються автори використаних відео з Інтернету, адже початок і завершення цих історій завжди поза кадром. Хто це?

Яким є метод Рачинського і Ревковського у їхній роботі:

Привласнення?

Художнє дослідження?

Робітнича антропологія?

Журналістське розслідування?

Документалістика відкритих джерел?

Чи важливим є визначення цього методу?

Вогонь Прометея передається безпосередньо у людські руки – про це свідчить початок відео. Вогонь виходить з-під контролю, тліє і згодом гасне. Сажу, кіптяву, що залишилася, вперто прибирають, але вона все одно осідає в легенях та на лицьях.

Фото експозиції: Олег Самойленко
